

**ADEQUACIÓ metodo-LÒGICA: UN PROJECTE DE COL·LABORACIÓ ESCOLA-UNIVERSITAT
AL CEIP “SANT JOSEP DE CALASSANÇ” D’AIELO DE MALFERIT**

**ADEQUACIÓ metodo-LÒGICA: A SCHOOL-UNIVERSITY COLLABORATION PROJECT AT
CEIP “SANT JOSEP DE CALASSANÇ” D’AIELO DE MALFERIT**

José Cantó Doménech

Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials. Universitat de València

jose.canto@uv.es

María Alicia Revert Tárrega

CEIP “Sant Josep de Calassanç” d’Aielo de Malferit

ma.reverttarrega@edu.gva.es

Sandra Pilar Tierno Gómez

Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials. Universitat de València

sandra.tierno@uv.es

Cristina Sendra Mocholí

Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials. Universitat de València

cristina.sendra@uv.es

Anna R. Esteve Martínez

Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials. Universitat de València

anna.esteve@uv.es

Amparo Hurtado Soler

Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials. Universitat de València

amparo.hurtado@uv.es

RESUM

En aquest treball volem mostrar el que ha estat una experiència de col·laboració entre un centre escolar i la universitat, que ha permès construir una relació de coneixença i confiança mútua per abordar temes professionals comuns al voltant del canvi educatiu. Mitjançant una planificació construïda de manera col·laborativa, els i les mestres s’han format en els processos de canvi i han pogut dissenyar un itinerari que els permetia realitzar una migració cap al model d’escola que volen. També s’ha portat a terme una experiència pilot per a poder vivenciar els processos de canvi i poder enfrontar-se professionalment i emocionalment a un canvi metodològic el qual s’ha avaluat per totes les persones implicades. En aquest procés, els membres de la universitat hem pogut compartir temps i espai amb els professionals de l’escola, coneixent d’aquesta manera, els processos i les resistències que apareixen davant un canvi de model. D’aquesta manera els membres de les dues institucions hem pogut augmentar el nostre coneixement professional del medi escolar i les implicacions didàctiques teixint vincles que milloren les nostres competències professionals com a docents.

PARAULES CLAU

Col·laboració escola-universitat, canvi educatiu, competències professionals.

ABSTRACT

In this work we want to show a collaborative experience between a school and the university, which has allowed to build a relationship of knowledge and mutual trust to address common professional issues about educational change. Through collaborative planning, the teachers have been trained in change processes and have been able to design a training itinerary that allows them to migrate towards the school model they want. A pilot experience has also been carried out in order to experience the change processes and to be able to face professionally and emotionally a methodological change that has been implemented and evaluated by all the people involved. In this process, the members of the university were able to share time and space with the school's professionals, getting to know the processes and resistances that appear before a change of model. In this way, members of the two institutions have been able to increase our professional knowledge of the school environment and didactic implications, weaving links that improve our professional skills as teachers.

KEY WORDS

School-university collaboration, educational change, professional skills.

1. INTRODUCCIÓ

En aquest treball pretenem mostrar quina ha estat l'experiència portada a terme dins del programa ACORD (Acció Col·laborativa i Recerca Docent) de la Conselleria d'Educació, Universitats i Ocupació, que permet realitzar accions conjuntes entre centres docents i grups d'investigació al voltant de temes d'interés. En particular, presentarem la realitzada entre el CEIP "Sant Josep de Calassanç" d'Aielo de Malferit (València) i professorat pertanyent al grup d'investigació DIDACIES del Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials de la Facultat de Magisteri de la Universitat de València.

El projecte desenvolupat s'ha denominat "Adequació método-LÒGICA" i és un pas més enllà del procés de canvi i de millora de les pràctiques educatives a aquest centre docent, encetat ja fa uns anys, que ha permès la participació del professorat del claustre en diferents programes europeus i autonòmics de recerca i innovació educativa.

D'aquesta manera, des de l'inici del curs escolar 2023-24, s'han realitzat diferents sessions de formació de la mà del grup d'investigació DIDACIES amb el claustre, que han permet establir un pla d'actuació a desenvolupar al llarg de dos cursos escolars i, així, analitzar les necessitats formatives al respecte. També s'han realitzat visites didàctiques a altres centres docents que estan en procés de canvi metodològic com ara, el CEIP "La Patacona" de València o el CEIP "Mare de Déu de Vallivana" de Morella.

El projecte té tres objectius principals:

1. Introduir canvis metodològics en la tasca docent que desenvolupem, prioritzant aquelles que són actives i participatives i que fomenten un aprenentatge competencial que implique l'aplicació dels coneixements en diverses situacions d'aprenentatge.
2. Formar-se teòricament i pràctica en el que suposa aquest canvi metodològic des de tres àmbits: teòric (implicació en materials, espais, agrupaments, rol del professorat...), professional (desenvolupament de competències docents i personals) i pràctic (visites a centres de referència, disseny – implementació – avaluació de propostes, etc.).
3. Construir el model educatiu del centre i compartir-lo amb la comunitat educativa, adoptant els canvis que se'n deriven en quant a l'organització, materials, planificació, metodologies, avaluació, o adquisició i ús de recursos TIC o altres recursos.

2. ASPECTES TEÒRICS

La col·laboració escola-universitat és una assignatura pendent per a ambdues institucions. Si atenem a un model de “professionalitat” seria lògic pensar amb l’existència de relacions biunívokes i horitzontals per a tractar qüestions formatives, docents, didàctiques i d’investigació educativa. Tanmateix, la realitat ens diu que aquestes relacions són molt anecdòtiques i no van més enllà dels períodes de pràctiques docents o del desenvolupament d’accions concretes. Per aquesta raó, l’oportunitat que ens brinda el Projecte ACORD de treball conjunt entre l’escola “Sant Josep de Calassanç” d’Aielo de Malferit i el Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials de la Universitat de València, pot marcar una diferència al respecte, promovent una (re)coneixença mútua que promoga models conjunts de treball efectius que contribuïsquen també al canvi i millora del sistema educatiu (Bernay et al., 2020).

Una de les idees que sembla que s’ha instal·lat al subconscient col·lectiu és que la universitat està centrada sobretot en la investigació, mentre que l’escola es fixa primordialment cap als processos d’ensenyament i aprenentatge (Álvarez i Osoro, 2014). Aquesta concepció ha promogut que estiguen d’esquenes i que les experiències de col·laboració mútua no vagen més enllà de moments puntuals en què una necessita a l’altra (les pràctiques escolars, realitzar alguna ponència...). Però cal superar aquest clixé que ens ha portat a situacions com ara, la desconexió per part de l’escola de les investigacions didàctiques que es realitzen a la universitat (Broekkamp i Hout Wolters, 2007) i per part de les institucions universitàries, a l’elaboració d’investigacions que estan allunyades de les necessitats reals de l’escola (Rockwell, 2009).

Entre els estudis realitzats sobre aquesta col·laboració escola-universitat trobem el de Marcelo i Estebaranz (1998) que destaca com les relacions que s’estableixen normalment són de submissió d’una (escola) respecte a l’altra (universitat), el que promou sentiments de recel i desconfiança que no contribueixen a la seua normalització. Altre aspecte a destacar és la desconexió entre la universitat i l’escola sent necessari trobar espais comuns o híbrids tant per fomentar el coneixement acadèmic i pràctic com el de comunitat professional (Zeichner, 2010).

Però, a pesar d’aquest panorama general, és necessari trobar espais comuns on poder generar vincles de caràcter horitzontal entre els professionals de les dues institucions (Flecha et al., 2009) que contribuïsquen a la millora dels processos educatius que tenen lloc a l’escola mitjançant el canvi de metodologies, d’utilització dels espais, de les agrupacions... (Carrasquer i Pons, 2021).

Segons Monarca i Fernández-González (2016), promoure el canvi educatiu, està associat a processos de recerca, indagació, confiança, formació, assessorament, col·laboració. Per aquesta raó, aquest projecte que descrivim en aquest capítol s’ha desenvolupat mitjançant sessions de treball que combinen la reflexió teòrica i professional com a centre docent amb la pràctica. També cal assenyalar que s’ha construït de manera col·laborativa seguint les necessitats i els temps de l’escola, que moltes vegades no són les mateixes de la universitat.

L’estructura d’aquest projecte seguint les reflexions de Marín i López (2020) permet, abans de fer cap canvi, analitzar i situar-se en les diferents realitats tant individuals com d’equip i claustre. Per aquesta raó, s’ha tingut molt present el fet de contextualitzar les necessitats i establir el punt de partida que, sens dubte, determinarà què és el que es vol canviar i per a què.

La metodologia utilitzada ha estat la investigació-acció col·laborativa (Callejo i Viegma, 2015; Díez-Gutiérrez, 2020) ja que permet que el professorat aprenga més sobre la seua pràctica a l’aula, pugui enriquir el seu repertori pedagògic i reflexionar sobre la seua manera d’ensenyar (Estebaranz García i Marcelo, 1998). Este procés d’auto-avaluació sobre els seus coneixements, actituds i reptes en l’activitat docent, comporta una apertura permanent a la innovació metodològica i didàctica, així com una major satisfacció del docent amb la seua activitat professional. A més ha permés el treball conjunt del professorat del centre i el professorat de la universitat per a investigar i col·laborar de manera conjunta (Imbernón i Medina Moya, 2018).

Aquest procés d'investigació-acció es basa en un cicle de planificació, actuació, observació i reflexió contínues. Implica l'observació sistemàtica i la recopilació de dades que després pot utilitzar-se per a prendre decisions informades i emprendre accions més específiques. En aquest sentit els elements que han entrat en acció al llarg d'aquest procés han estat els següents:

- La presentació d'evidències científiques a través de la lectura d'articles, llibres i ponències de personal expert i de professorat universitat sobre les temàtiques necessàries per a construir el model educatiu que el centre necessita.
- L'adaptació al context i la situació concreta escolar del centre mitjançant la reflexió i el debat compartit.
- La visita a centres docents públics que estiguen en processos de canvi i que puguen resoldre els dubtes que es puguen tindre mitjançant l'aprenentatge entre iguals.
- La planificació i implementació d'una prova pilot (tast) per a què el professorat pugua vivenciar i tenir una primera experiència de les dificultats, millores, accions no previstes... que sorgeixen únicament quan es passa del pla teòric al pràctic.
- L'avaluació grupal i compartida dels processos, de les vivències i de l'impacte que aquest canvi té sobre l'aprenentatge de l'alumnat i sobre la pròpia pràctica docent i l'organització escolar.
- La comunicació i difusió d'aquest procés en tota la comunitat educativa i la seua influència en l'entorn local.

3. PLANIFICACIÓ DEL PROJECTE

Els resultats de la recerca que s'esperen aconseguir al llarg del projecte i que estan alineats amb els objectius presentats a l'apartat primer són els següents:

1. Construir de manera col·lectiva i col·laborativa les característiques primordials que definisquen el Projecte Educatiu del CEIP "Sant Josep de Calassanç".
2. Dotar als i a les mestres de les competències professionals necessàries per a portar a terme els canvis metodològics que decidisquen realitzar dins del seu Projecte Educatiu de Centre.
3. Fomentar la cultura de la investigació-acció com a eina de decisió i de millora dels processos educatius.
4. Incentivar la participació de la comunitat escolar

La hipòtesi que guia aquest procés és la següent:

És possible la implementació sostenible en el temps de canvis metodològics a nivell de centre encaminats a la millora educativa, mitjançant un procés de reflexió i formació basada en la investigació-acció dels i de les mestres en col·laboració amb la comunitat escolar i agents externs.

Per a verificar aquesta hipòtesi es van planificar una sèrie d'activitats distribuïdes en tres fases: inicial, intermèdia i final (Taules 1, 2 i 3 respectivament). En finalitzar cada fase es faria un seguiment i una valoració dels resultats obtinguts després de l'execució de les actuacions desenvolupades fins al moment mitjançant qüestionaris d'avaluació i autoavaluació, llistes de comprovació, rúbriques...

Taula 1. Activitats Fase inicial

<ul style="list-style-type: none"> - Modificació del PEC, PAM, PGA, PAF. - Publicacions en revistes científiques de la universitat o altres organismes. - Assistència a congressos i jornades per a exposar el treball realitzat a través del CEFIRE. - Valoració, anàlisi, impacte i grau d'assoliment a través de distintes enquestes al professorat i a l'alumnat. - Valoració, anàlisi, impacte i grau d'assoliment en les reunions dels distintes òrgans col·legiats - Valoració conjunta amb el grup de recerca de la universitat dels resultats obtinguts. - Elaboració d'un vídeo resum de tancament del projecte amb els resultats més significatius i en companyia del grup de recerca de la universitat i donar difusió a través de la web del centre i les xarxes socials. - Recopilació de tot el treball realitzat conjuntament amb l'equip de recerca de la universitat
<ul style="list-style-type: none"> - Reunió de presentació i presa de contacte amb el grup de recerca. - Reunió equip de recerca i membres de la comissió de centre. - Reunió equip de recerca i claustre de professorat. Detecció de necessitats. - Disseny del projecte. - Disseny d'un logo. Posar nom al projecte - Visita a centres educatius (nacionals i de la comunitat) amb bones pràctiques a nivell metodològic i organització d'espais amb l'orientació del grup de recerca. - Vídeo de presentació del projecte dirigit a famílies, AMPA, a l'exterior... mitjançant web centre i xarxes socials. - Presentació del projecte als òrgans col·legiats (COCOPE, claustre, consell escolar) en les reunions dels distintes òrgans. - Presentació del projecte a l'alumnat a través de la reunió de delegats i en el temps de tutoria. - Creació d'un racó a l'entrada del centre i d'un espai al web del centre. - Modificació del PEC, PAM, PGA, PAF.

Taula 2. Activitats fase intermèdia

<ul style="list-style-type: none"> - Assistència del professorat a jornades de formació. - Comunicat dels resultats en format PowerPoint, vídeos mitjançant web centre i xarxes socials. - Comunicació dels resultats als òrgans col·legiats (COCOPE, claustre, consell escolar) en les reunions dels distintes òrgans. - Tots els materials elaborats i les actuacions estaran compartides i a l'abast de tot el professorat en una carpeta creada en la ferramenta digital disponible per a emmagatzemar, compartir i accedir a documents i materials.. - Determinar la implementació dels aspectes vistos en la formació, elaboració de rúbriques o documents d'avaluació. Activitats i reunions de reflexió i avaluació. - Intercanvis d'experiències entre el professorat del centre. - Creació aula transformadora. - Remodelació espai biblioteca. - Reorganització de les aules d'infantil i de primària. - Dotació dels elements necessaris a les aules d'anglès per a poder portar a terme metodologies actives. - Disseny dels corredors com a espais educatius dotant-los del material per a poder implementar diferents metodologies actives.

Taula 3. Activitats fase final

El projecte es va planificar, tal com deia la convocatòria, per a dos cursos escolars (2023-24 i 2024-25). A les Taules 5 i 6, mostrem les accions previstes al llarg de tot el seu desenvolupament.

Taula 4. Cronograma del projecte durant el curs 2023-24

Setembre	<ul style="list-style-type: none"> • Presa de contacte amb el grup recerca.
Octubre	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexió del claustre sobre què volem junt a l'equip de recerca. • Elaboració del disseny del projecte.
Novembre	<ul style="list-style-type: none"> • Difusió del projecte. Donar-lo a conèixer a la comunitat educativa. • Creació d'un racó al centre i web centre al voltant del Projecte Acord. • Formació del professorat: estudi i anàlisi de les evidències científiques sobre l'ús de metodologies actives centrades més en el treball per projectes, estacions d'aprenentatge, aprenentatge cooperatiu, aules transformadores. Treball amb el grup de recerca. Lectura de llibres. • Visita a centres amb bones pràctiques relacionades amb la temàtica • Creació de subcomissions.
Desembre	<ul style="list-style-type: none"> • Formació del professorat, estudi i anàlisi de les evidències científiques sobre l'ús de metodologies actives centrades més en el treball per projectes, estacions d'aprenentatge, aprenentatge cooperatiu, aules transformadores. Ponències experts i grup d'investigació. • Visita a centres amb bones pràctiques relacionades amb la temàtica.
Gener i febrer	<ul style="list-style-type: none"> • Formació del professorat: Reflexions i debats conjuntament amb el grup investigador. • Visita centres amb bones pràctiques relacionades amb la temàtica.
Març-abril-maig	<ul style="list-style-type: none"> • Posada en pràctica d'alguns coneixements adquirits. • Començar amb la modificació dels espais a transformar i la compra de materials. Creació de l'aula transformadora, materials per al treball cooperatiu en les aules i creació d'ambients en infantil. • Intercanvi d'experiències entre el professorat i el grup de recerca.
Maig	<ul style="list-style-type: none"> • Valoració i validació dels resultats obtinguts després de l'execució de les actuacions desenvolupades fins al moment. Reflexió conjunta amb el grup de recerca. • Realització de la memòria. • Recopilació resultats i comunicació. • Jornada de portes obertes per a la comunitat educativa.
Durant tot curs	<ul style="list-style-type: none"> • Difusió del treball realitzat a través de la web del centre i dels mecanisme establerts al centre i modificació dels documents de centre.

Taula 5. Cronograma del projecte durant el curs 2024-25

Setembre a desembre	<ul style="list-style-type: none"> • Formació del professorat en altres metodologies actives. • Treball amb el grup de recerca. • Visita a centres amb bones pràctiques. • Aplicació del que hem après. • Modificació dels espais a transformar i la compra de materials: reestructuració de les aules ordinàries i les aules d'anglès.
Gener a març	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicació del que hem après a les aules. • Modificació dels espais a transformar i la compra de materials. Modificació de la biblioteca escolar i espais comuns.

	<ul style="list-style-type: none"> • Intercanvi d'experiències entre el professorat del centre i el grup de recerca. Col·laboracions amb el CEFIRE i altres organismes en companyia de l'equip de recerca per a donar a conèixer el projecte.
Abril a maig	<ul style="list-style-type: none"> • Recopilació de tot el treball realitzat. • Avaluació del procés amb criteris, indicadors i instruments d'avaluació. Aspectes de millora. Grau de satisfacció. • Reflexió conjunta amb el grup de recerca. • Anàlisi de l'impacte. Grau d'eficàcia i eficiència del projecte. • Conclusions. Grau d'assoliment dels objectius i valoració qualitativa del projecte. • Realització de la memòria final. • Jornada de portes obertes per a la comunitat educativa.
Durant tot el curs	<ul style="list-style-type: none"> • Difusió del treball realitzat i modificació dels documents de centre.

En aquest treball lògicament sols podem referir-nos al que realment s'ha portat a terme al llarg del present curs escolar 2023-24. En la Taula 6 mostrem les diferents actuacions que han suposat la intervenció del professorat universitari en el centre escolar. Per suposat, els i les mestres han fet un treball autònom amb reunions de cicle, COCOPE, etc. que no es mostren en l'esmentada taula.

Taula 6. Dates, tipus d'intervenció i nombre d'hores realitzades en accions que han involucrat professorat de l'escola i de la universitat

DATES	REUNIONS	Hores
18/09/2023	<ul style="list-style-type: none"> • Reunió equip directiu - universitat per primera presa de contacte i presentació. 	1 h
29/09/2023	<ul style="list-style-type: none"> • Reunió equip impulsor escola - universitat per dissenyar els objectius, la temporalització i les accions a realitzar durant el projecte. 	1 h
06/10/2023	<ul style="list-style-type: none"> • Reunió equip impulsor escola - universitat per a dissenyar el projecte conjuntament. Resolució de dubtes i redacció definitiva per a presentar el projecte al claustre. 	1 h
16/10/2023	<ul style="list-style-type: none"> • Sessió de formació realitzada pel professorat universitari per a tot el claustre per a presentar l'acció i iniciar el procés de reflexió col·lectiva al voltant del projecte. 	2h
14/12/2023	<ul style="list-style-type: none"> • Reunió telemàtica per ajudar a concretar i modificar el disseny. Treball sense assistir al centre. 	1 h
17/01/2024	<ul style="list-style-type: none"> • Reunió equip impulsor escola-universitat per organitzar punt partida projecte. 	2h
22/01/2024	<ul style="list-style-type: none"> • Sessió de formació realitzada pel professorat per a tot el claustre sobre què són els projectes i les seues característiques. Pautes per a dissenyar una primera intervenció amb l'alumnat anomenada "tast". 	2h
05/02/2024	<ul style="list-style-type: none"> • Sessió de formació realitzada pel professorat per a tot el claustre, per continuar amb l'elaboració del tats. Reflexió sobre resistències i dubtes al voltant de la seua implementació. 	2h
14/02/2024	<ul style="list-style-type: none"> • Reunió comissió escola - universitat per avaluar el desenvolupament del projecte segons el pla dissenyat. 	2h
28/02/2024	<ul style="list-style-type: none"> • Treball escola-universitat per cicles per a posar en comú el tast que cada cicle ha preparat. Plantejament i resolució de dubtes al voltant de la seua implementació. 	1 h
20/03/2024	<ul style="list-style-type: none"> • Implementació del Tast a l'escola i visita del professorat de la universitat per a observar la intervenció dissenyada. 	3 h

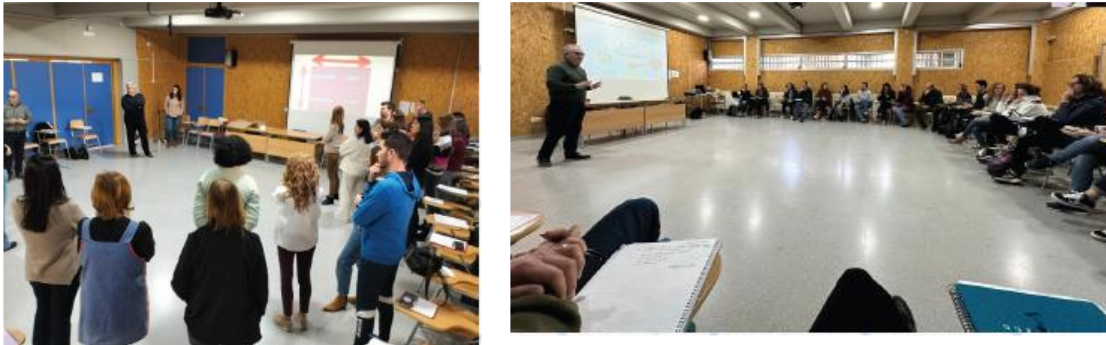
21/03/2024	<ul style="list-style-type: none"> • Implementació del Tast a l'escola i visita del professorat de la universitat per a observar la intervenció dissenyada. 	3h
22/03/2024	<ul style="list-style-type: none"> • Implementació del Tast a l'escola i visita del professorat de la universitat per a observar la intervenció dissenyada. 	3 h
10/04/2024	<ul style="list-style-type: none"> • Sessió de formació realitzada pel professorat universitari per a tot el claustre, per valorar la posada en pràctica del Tast. 	1 h
06/05/2024	<ul style="list-style-type: none"> • Sessió de formació realitzada pel professorat per a tot el claustre, per a presentar les visites formatives realitzades pel claustre al CEIP "Mare de Déu de Vallivana" de Morella i al CEIP "La Patacona" d'Alboraia i sessió de formació sobre Projectes de Treball. 	2h
28/05/2024	<ul style="list-style-type: none"> • Sessió del professorat universitari amb l'equip directiu per dissenyar accions a realitzar per al final del trimestre i per al pròxim curs. 	1 h
03/06/2024	<ul style="list-style-type: none"> • Sessió de treball del professorat universitari amb el claustre per a avaluar les accions realitzades i dissenyar les pendents cara al curs 2024-25 	2 h

Com es pot veure, ha hagut una intervenció doble: per un costat amb l'equip directiu i l'equip impulsor constituït al centre per portar endavant aquest projecte (Figura1); i per altre activitats formatives i reunions amb tot el claustre que s'han portat a terme al llarg de tot el curs escolar (Figures 2 i 3). Aquesta continuïtat ha estat, sens dubte, un aspecte important del procés ja que ha creat una sèrie de llaços de confiança en el professorat de l'escola i de la universitat que, davant dels processos de canvi, moltes vegades necessita d'un seguiment i d'un suport extern. A més, s'han creat moments per poder reflexionar sobre el model d'escola i d'acció educativa que es vol portar a terme. Aquesta vessant no és baladí, ja que, degut als ritmes escolars, és habitual a l'escola no tenir temps per parar i parlar.

Figura 1. Reunió amb l'equip directiu i impulsor del projecte i part de l'equip del professorat universitari

Figures 2 i 3. Diferents moments de les sessions formatives dutes a terme al centre escolar

A més a més, cal destacar la participació de membres del claustre en una activitat de la II Setmana d'Activitats Complementàries que va organitzar la Facultat de Magisteri. En concret, va ser una exposició que mostrava els projectes i iniciatives que es porten a terme al centre escolar i que tenen un caràcter transversal, i un debat posterior amb l'alumnat del Grau en Mestre/a en Educació Primària. D'aquesta manera vam poder també involucrar al professorat en actiu en la formació inicial de mestres, fomentant la transferència del medi escolar a l'acadèmic i complementant part de les competències professionals que els futurs docents hauran d'adquirir (Figura 4).

Figura 4. Part del claustre que va participar a la II Setmana d'Activitats Complementàries de la Facultat de Magisteri

També, s'ha creat a l'entrada del centre un racó del projecte on les famílies poden veure el procés i les diferents activitats que es porten a terme al sí del mateix (Figura 5). D'aquesta manera, mantenim la comunicació oberta amb la comunitat escolar com a part imprescindible en el procés de canvi.

Figura 5. Racó del projecte a l'escola amb tots els membres de l'equip impulsor i el coordinador de l'equip universitari.

Per altra banda, una altra acció contemplada en el disseny era la visita a altres centres docents que han portat a terme processos de canvi i que, per tant, ja tenen un recorregut fet. En concret, s'han visitat dos centres: el CEIP "Mare de Déu de Vallivana" de Morella durant els dies 21 i 22 de febrer i 2 i 3 de maig (Figura 6) i el CEIP "La Patacona" d'Alboraia el 13 de febrer (Figura 7). Van quedar pendent altres visites que no es van poder efectuar per raons de disponibilitat i que es deixen per al pròxim curs. La visita a centres educatius pot permetre a l'equip docent compartir i aclarir qüestions i inquietuds professionals amb altres docents en actiu; aspectes professionals que potser tinguen a veure amb aspectes tècnics a l'hora de realitzar un canvi metodològic innovador o potser tinguen a veure amb aspectes més administratius o de relacions amb les famílies o agents locals, però aspectes que, sense dubte, preocupen a les i els mestres i que poden suposar dificultats a l'hora d'implementar un canvi a nivell de centre.

Figura 6. Visita al CEIP "Mare de Déu de Vallivana" de Morella

Figura 7. Visita al CEIP "La Patacona" d'Alboraia

5. ORIENTACIÓ PEDAGÒGICA

Les orientacions pedagògiques que s'han fet ús al llarg de la implementació aquest primer any del projecte han estat, fonamentalment, les següents:

- Que el procés col·laboratiu i de canvi, siga viscut d'una manera calmada i que no suposara una activitat estressant que se sumara al vertiginós ritme en el qual l'escola està

immersa. Açò s'ha aconseguit plantejant un projecte realista, amb una temporalització consensuada per totes les parts implicades (escola i universitat) i a un ritme que fora possible seguir. A més, a les sessions formatives s'han posat en joc dinàmiques atractives que servien per poder introduir aspectes importants a tenir en compte per al disseny i posterior implementació del projecte.

- Que es creara una complicitat entre l'equip de l'escola i de la universitat per a crear un ambient de treball òptim. Per a això era important una relació horitzontal durant les sessions de treball amb el grup impulsor i l'equip directiu amb la part de la universitat. No es tracta que s'arribe des de la universitat a l'escola a dir què, com i quan. Totes i tots som professionals de l'educació que portem endavant la nostra tasca docent en nivells educatius diferents. A més, s'ha remarcat sempre, els grans avantatges per a la part universitària de la participació en aquest projecte: el contacte amb la realitat escolar fa modular els nostres discursos i les nostres propostes en la formació inicial de mestres, augmentant les nostres competències professionals. Aquestes complicitats s'han portat a terme en molts aspectes, des de la disponibilitat per a estar presents (en sentit literal o virtualment) a demanda del propi centre escolar, o compartir el moment del dinar conjuntament amb els i les mestres de l'escola on es parla de qüestions personals i del dia a dia.
- Que les tasques a realitzar per aconseguir el canvi metodològic foren útils i pràctiques. D'aquesta manera el professorat pot vivenciar aquests canvis i els pot incorporar de manera més ràpida a la seua pràctica docent diària. Per aquesta raó es va introduir l'activitat del "Tast". Es tractava d'una prova real des d'on poder, després d'avaluar-la, extraure conclusions pedagògiques, aspectes organitzatius i de coordinació a millorar, punts a tenir en compte, etc. Tot açò revertirà de manera positiva quan hagen de dissenyar un canvi a més llarg termini
- Que pogueren veure models reals. Possiblement aquesta siga l'activitat més potent des del punt de vista didàctic. L'aprenentatge entre iguals (en aquest cas entre mestres d'escoles públiques) fan que puguen plantejar-se qüestions pràctiques que el professorat universitari no pot atendre (moltes vegades pel seu desconeixement) i que es resolen de manera immediata quan algú ha passat pel mateix procés. A més, es poden reconèixer professionalment, poden tenir accessos a processos, materials, organitzacions d'alumnat, d'espais i de temps, que fan replantejar-se les propostes a la vista de la realitat que poden experimentar en primera persona.
- Que fora una oportunitat per tenir temps per a reflexionar sobre la pròpia pràctica docent i la construcció consensuada del model pedagògic que volen tenir en el centre.

Un altre aspecte fonamental de la intervenció de l'equip de la universitat ha consistit en oferir recursos concrets que siguen útils en tot el procés. Així, vam proporcionar una bibliografia per poder justificar des del punt de vista de la investigació l'ús dels projectes interdisciplinaris, com a eina metodològica. En concret, es va treballar el treball de La Fuente Martínez (2019) que realitza una ampla revisió bibliogràfica del que s'ha estudiat en àmbit nacional i internacional, analitzant els pro i contres.

Per altra banda, un dels aspectes que més preocupaven al professorat de l'escola era la pròpia avaluació del procés de canvi i de les intervencions didàctiques amb l'alumnat en els termes del projecte. En aquest sentit, l'equip de la universitat va dissenyar un instrument d'observació per tal de

tenir en compte diferents aspectes que eren importants per al projecte (Figura 8). Aquest es fixava en les dimensions següents:

- Els aspectes fonamentals pels quals el centre escolar va demanar aquest projecte de col·laboració amb la universitat.
- Les indicacions i temàtiques que s'han tractat al llarg de les diferents sessions formatives.
- L'atenció a la diversitat.
- La diversitat d'agrupacions entre alumnat.
- Si les metodologies emprades eren actives, amb una adequada planificació temporal i si havien fomentat l'activitat de l'alumnat durant tot el temps.
- Aspectes relacionats amb els espais emprats.
- La tipologia dels materials i la cura i estètica de les presentacions realitzades.

Figura 8. Detall de l'instrument dissenyat per l'equip de la universitat per a avaluar les intervencions didàctiques amb l'alumnat

Grup d'Investigació en Educació Científica i
Formació del professorat (didàcies)

Projecte d'innovació i transferència

FULL D'OBSERVACIÓ
CEIP SANT JOSEP DE CALASSANÇ – AIELO DE MALFERIT

OBSERVADOR/A:	
DATA:	
CICLE:	

1. Aspectes que són els motius pels quals estan en aquest projecte:

ASPECTE	Posar una X on correspon				
	GRADACIÓ				
	Inexistent	Baix	Mitjà	Alt	Molt Alt
Atenció a la diversitat					
Adaptació curricular					
Atenció a la manca d'atenció i concentració					
Transformació d'espais educatius					
Observacions:					

Un altre aspecte que s'ha tingut molt en compte ha estat la difusió entre la comunitat educativa i el context local i comarcal del treball que s'estava desenvolupat. En aquest sentit es va redactar una nota de premsa que fou publicada (Figura 9) per diversos mitjans de comunicació (Levante-EMV, vilaweb, El diari d'Ontinyent...). També s'ha realitzat un vídeo on s'explica el projecte que estarà allotjat a la web del centre escolar.

Figura 9. Detall de la notícia apareguda al diari Levante-EMV el 22/02/2024

Levante
EL MERCANTIL VALENCIANO

El colegio de Aiello trabaja con la UV en la mejora de las prácticas educativas

El CEIP Sant Josep de Calassanç desarrolla el proyecto "Adequació método-Lògica", que durará dos años y contempla acciones con otros centros y grupos de investigación

Docentes del colegio de Aiello de Malferit participantes en el proyecto. / LEVANTE-EMV

Lluís Cebrià
Aiello de Malferit 22 FEB 2024 19:48

 El CEIP Sant Josep de Calassanç de Aiello de Malferit ha iniciado este curso un proyecto para mejorar las prácticas educativas. La iniciativa

6. CONCLUSIONS

L'experiència desenvolupada al llarg d'aquest curs escolar ha estat altament positiva i valorada per ambdues parts i creiem que s'ha iniciat un camí ben fonamentat per aconseguir el canvi cap al model educatiu que vol encetar el CEIP "Sant Josep de Calassanç" d'Aiello de Malferit.

Creiem que, en l'equador del projecte, podem dir que els tres objectius principals que es van concretar estan majoritàriament en procés i ben direccionats, ja que:

- S'han portat a la pràctica canvis metodològics en la tasca docent del centre, experimentant metodologies actives i participatives (objectiu 1).
- Ha tingut lloc una formació teórico-pràctica sobre els processos de canvi augmentant les competències professionals al respecte (objectiu 2).
- S'ha compartit el procés amb la comunitat educativa i l'entorn pròxim de l'escola (objectiu 3).

Pel que respecta al grup de professorat pertanyent al grup d'investigació DIDACIES del Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials de la Facultat de Magisteri de la Universitat de València, que ha participat en aquest projecte, l'experiència ha estat formativa i grata des de moltes perspectives. Per una banda, hem tingut un contacte íntim i intens amb la realitat escolar que, sens dubte, tindrà una repercussió positiva en la formació inicial de mestres i per altra, hem pogut ser participants de la intensitat amb la què un grup de mestres viu la seua professió i es preocupa per millorar els processos d'aprenentatge del seu alumnat. Ha estat una oportunitat única que, de segur, tindrà una continuïtat en el temps.

AGRAÏMENTS

Aquest treball també és part del projecte d'investigació "Propuestas de mejora de la Enseñanza y el Aprendizaje de las Ciencias en Educación Infantil y Primaria basadas en la indagación y la modelización contextualizadas" (PID2022-142019OB-100), finançat per por MCIN/AEI/10.13039/501100011033/FEDER, UE i del projecte d'innovació docent de la Universitat de València "La col·laboració Escola-Universitat-CEFIRE en la formació inicial de mestres d'educació infantil: de l'aula universitària a l'escola", amb codi 2736975.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Álvarez, A. i Osoro, J.M. (2014). Colaboración universidad escuela para la innovación escolar. Una investigación-acción en proceso. *Innovación Educativa*, 24, 215-227.
- Bernay, R., Stringer, P., Milne, J., i Jhagroo, J. (2020). Three Models of Effective School-University Partnerships. *New Zealand Journal of Educational Studie*, 55, 133-148 doi: 10.1007/s40841-020-00171-3
- Broekkamp, H. i Hout Wolters, B. (2007). The gap between educational research and practice: a literature review, symposium, and questionnaire. *Educational research and evaluation*, 13, 3, 203-220. <http://dx.doi.org/10.1080/13803610701626127>
- Callejo Gallego, M. J., i Viedma Rojas, A. (2015). La investigación-acción participativa. En M. García-Ferrando, F. Alvira, L.E. Alonso i M. Escobar (comps.), *El análisis de la realidad social: métodos y técnicas de investigación* (pp. 295–328). Alianza.
- Carrasquer Álvarez, B. i Ponz Miranda, A. (2021). Colaboración escuela-universidad para llevar la investigación a las aulas. *DIM: Didáctica, Innovación y Multimedia*, 39. <https://raco.cat/index.php/DIM/article/view/388999>.
- Díez-Gutiérrez, E. J. (2020). Otra investigación educativa posible: investigación-acción participativa dialógica e inclusiva. *Márgenes, Revista de Educación de la Universidad de Málaga*, 1 (1), 115-128. DOI: <http://dx.doi.org/10.24310/mgnmar.v1i1.7154>.
- Estebanz García, A., i Marcelo, C. (1998). Los grupos de trabajo de los profesores como actividad autoformativa para crear una cultura colaborativa. *Tendencias Pedagógicas*, 2, 219–234.
- Flecha, A., García, C., Gómez, J. i Latorre, A. (2009). Participación en escuelas de éxito: una investigación comunicativa del proyecto Includ-ed. *Cultura y Educación*, 21(2): 183-196. <http://dx.doi.org/10.1174/113564009788345899>
- Imbernón, F., i Medina Moya, J. L. (2018). La cultura colaborativa en el profesorado. ¿Se tiene poca cultura colaborativa? En T. Lleixà, B. Gros, T. Mauri i J.L. Medina (coords.), *Educación 2018-2020* (pp. 57–60). Institut de Recerca en Educació, Universitat de Barcelona.
- La Fuente Martínez, M. (2019). *Millora l'aprenentatge de l'alumnat mitjançant el treball per projectes? Què funciona en educació. Evidències per a la millora educativa*. Monogràfic de la Fundació Jaume Bofill.
- Marcelo, C., i Estebanz, A. (1998). Modelos De Colaboración Entre La Universidad y Las Escuelas en La Formación del Profesorado. *Revista de Educación*, 317, 97-120. Recuperado desde <https://pdfs.semanticscholar.org/fc3a/eff537fa029bc45952d4116f47ae54c20c6a.pdf>
- Marín, A. i López, I. (2020). EINES PER AL CANVI: Un modelo de formación permanente de educación infantil en la comunidad valenciana. En Eloy López Meneses, David Cobos Sanchiz, Laura Molina García, Alicia Jaén Martínez y Antonio Hilario Martín Padilla (Eds). *Libro de Actas INNOVAGOGÍA 2020. V Congreso Internacional sobre Innovación Pedagógica y Praxis Educativa*. Libro de Actas. 27, 28 y 29 de mayo de 2020
- Monarca, H. i Fernández-González, N. (2016). El papel de la inspección educativa en los procesos de cambio. *Cuadernos de Pesquisa*, 46, 159, 212-233.
- Rockwell, E. (2009). *La experiencia etnográfica. Historia y cultura en los procesos educativos*. Paidós.
- Zeichner, K. (2010). Nuevas epistemologías en formación del profesorado. Repensando las conexiones entre las asignaturas del campus y las experiencias de prácticas en la formación del profesorado en la universidad. *Revista Interuniversitaria de Formación de Formación del Profesorado*, 24(2), 123-149.